

Ouders over de maximumfactuur

Rapport van focusgroepen met ouders

De Cel Ouderbetrokkenheid, netoverstijgende cel van de ouderkoepels

September 2011

Inhoud

Inleiding	3
1. Bevraging rond de maximumfactuur	4
1.1 Doel	4
1.2 Methodiek	4
1.3 Aandachtspunten en opmerkingen	4
1.4 Klemtonen voor de focusgroep	5
2. Respondenten	6
3. Opzet focusgroepsgesprek.....	7
3.1 Aankomst en voorstellingsronde.....	7
3.2 Iedereen op zelfde kennisniveau brengen	7
3.3 Duiding van de clusters	9
3.4 Bevraging cluster impact	10
3.5 Bevraging cluster communicatie	10
3.6 Bevraging cluster oplossingen	11
3.7 Bevraging cluster participatie.....	12
3.8 Check of minder scherpe maximumfactuur aan bod kwam, conclusie en bedanking.....	12
4. Resultaten focusgroepen	14
4.1 IMPACT	14
4.1.1 Op schoolactiviteiten.....	14
4.1.2 Op financiering	16
4.1.3 Op de visie van ouders over het bedrag.....	17
4.2 COMMUNICATIE	19
4.3 OPLOSSINGEN.....	22
4.3.1 Kostprijs en betalingen.....	22
4.3.2 Vervoer	23
4.3.3 Ouderwerking (-comité, -raad,...) als ‘geldschieter’	24
4.4 PARTICIPATIE	25
5. Enkele voorzichtige reflecties vanuit de ouderkoepels.....	27
Bijlagen	28
Mindmap	29

Inleiding

De ouderkoepels kregen de opdracht vanuit het Departement Onderwijs en Vorming om ouders te bevragen rond de maximumfactuur en dit onder de vorm van 'focusgroepen'. Er moest rekening gehouden worden met het feit dat de focusgroepen ingericht werden voor bepaalde specifieke ouderdoelgroepen. We maakten een onderscheid tussen volgende vier groepen: modale ouders, allochtone ouders, ouders in armoede en ouders met kinderen in het buitengewoon onderwijs.

De doelstelling was: Wat KENNEN, WETEN en VINDEN ouders van de maximumfactuur?

In dit rapport wordt eerst toelichting gegeven rond het doel, de methodiek, de aandachtspunten en de klemtonen van het onderzoek. Hierna worden de respondenten beschreven. In het volgend onderdeel wordt het concrete opzet van de focusgroepen toegelicht. Het vierde onderdeel behandelt de resultaten per thema en in het laatste onderdeel worden enkele reflecties vanuit de ouderkoepels gemaakt. Achteraan volgen de bijlagen en de mindmap die is gemaakt van de resultaten.

Verder willen we de lezer meegeven dat tijd de achillespees is van het hele verhaal, wat reeds vooraf duidelijk was en bevestigd werd door alle partijen. Vooreerst was de praktische organisatie van de focusgroepen bijzonder tijdsintensief. Het organiseren van acht focusgroepen, mensen mobiliseren, locaties vinden, contact opnemen en houden met tussenpersonen en vooral het aspect dat dit alles op een tweetal weken aan het begin van het schooljaar moest gebeuren, bemoeilijkte de opdracht. Ook voor het uittypen van de gesprekken, de verwerking ervan en het opmaken van het eindverslag bleek één week zeer krap.

Het slagen van deze opdracht is het gevolg van enkele belangrijke factoren. De vlotte samenwerking tussen de ouderkoepels, de zeer goede samenwerking met de externe gespreksbegeleider Geertrui De Cock die voor een meerwaarde zorgde, de frequente terugkoppeling met het departement en de inzet van enkele contactpersonen in middenveldorganisaties waren kritische succesfactoren voor het slagen van de opdracht.

Tot slot nog dit: de bevraging van bijna 70 ouders leverde een schat aan informatie op. Indien dit wenselijk is, willen de ouderkoepels in de toekomst hier verder mee over nadenken en in grasduinen.

1. Bevraging rond de maximumfactuur

1.1 Doel

Antwoord bieden op volgende kernvragen:

- Wat is de perceptie van de ouders over de maximumfactuur?
- Wat weten de ouders over de maximumfactuur?
- Welk waardeoordeel geven ouders aan de maximumfactuur?
- Hoe ervaren ouders de maximumfactuur?

In de mate van het mogelijke peilen we telkens eerst naar de feiten en daarna naar wat ouders over deze feiten vinden.

- peilen naar de aard en intensiteit van de bezorgdheid en de waarden van de ouders met betrekking tot de maximumfactuur
- snel een beeld verkrijgen van de publieke opinie
- ruimer onderzoek mogelijk maken
- input verkrijgen van zowel individuen als belangengroepen
- gedetailleerde reacties en input krijgen van een groep van ouders op de maximumfactuur
- informatie verzamelen over de behoeften van ouders rond de maximumfactuur
- uitmaken welke bijkomende informatie of wijziging nodig kan zijn

1.2 Methodiek

We hebben gewerkt met focusgroepen om de mening van ouders over de maximumfactuur te leren kennen. Een focusgroep is een gestructureerde discussie onder een kleine groep van stakeholders (4-12 personen), begeleid door een ervaren gespreksleider. De methode is ontworpen om informatie te verkrijgen over de voorkeuren en waarden van (uiteenlopende) mensen met betrekking tot een bepaald onderwerp en om te kunnen verklaren waarom ze die meningen hebben. Tijdens een focusgroep wordt een gestructureerde discussie van een interactieve groep in een tolerante, geruststellende omgeving geobserveerd. Een focusgroep kan dus gezien worden als een combinatie van een gericht interview en een discussiegroep. De bestaande knowhow rond het organiseren van focusgroepen binnen de ouderkoepels werd aangevuld met de expertise van Geertrui De Cock.

1.3 Aandachtspunten en opmerkingen

Een eerste belangrijk aandachtspunt is de zeer beperkte tijd die de COB verplicht heeft om zowel organisatorisch als voor het verwerken en het rapporteren zeer pragmatisch te werk te gaan. Zo was het bijvoorbeeld onmogelijk om de focusgroepen altijd te laten voldoen aan alle onderstaande vormvereisten:

- de leden van de focusgroep mogen elkaar niet kennen

- ideaal aantal aanwezigen (tussen 4 en 12 personen)
- kiezen voor mensen die efficiënt kunnen communiceren
- gepersonaliseerde uitnodigingsbrieven versturen
- de deelnemers ten minste 1 à 2 weken vóór de datum voor de focusgroep(en) rekruteren
- de deelnemers aan de focusgroep bellen de dag vóór het evenement ter herinnering
- een brief met een dankbetuiging naar alle aanwezige ouders sturen

Een tweede belangrijk aandachtspunt is het feit dat de ouderkoepels geen impact hadden op het aantal ouders dat effectief aanwezig was op de focusgroep. Door samen te werken met middenveldorganisaties trachtten de ouderkoepels meer (doelgroep)ouders te bereiken, maar de uiteindelijke opkomst was nooit te voorspellen.

Gezien de vele vragen en korte duur van de focusgroepen (max 2,5u) zijn niet alle vragen in alle focusgroepen aan bod kunnen komen, met name de vragen over schoolfactuur (en alternatieve betalingen) en het zwemmen. We hebben geprobeerd over alle focusgroepen heen alle vragen te coveren.

Gezien de opsplitsing scherpe/minder scherpe maximumfactuur voor de ouders artificieel aanvoelde, hebben we spontane uitspraken over de minder scherpe toegelaten. Op het einde was een moment voorzien waarin gecheckt werd of de minder scherpe maximumfactuur (voldoende) aan bod was gekomen, indien niet werden er nog 5 à 10 min extra uitgetrokken.

1.4 Klemtonen voor de focusgroep

In eerste instantie

- Peilen of ouders de maximumfactuur kennen
- Peilen hoe tevreden ouders zijn over de maximumfactuur in het algemeen
- Peilen welk verschil de invoering van de maximumfactuur heeft gemaakt en hoe tevreden ze daarover zijn

In tweede instantie

- Peilen naar hoe volgende zaken verlopen op school en hierbij ook naar hoe tevreden men is over
  - o Communicatie rond de maximumfactuur
  - o Kostenbeheersing van de school
  - o Systemen om te helpen schoolkosten te betalen
  - o Inspraak van ouders rond de maximumfactuur

2. Respondenten

De doelgroep zijn ouders met kinderen in het basisonderwijs. Er werden extra inspanningen gedaan om de stem van die ouders wiens mening vaak minder aan bod komt, ook te laten horen.

Concreet werden er afzonderlijke focusgroepsgesprekken georganiseerd met enkele specifieke doelgroepen. Er werden 2 focusgroepen georganiseerd voor ouders in armoede, 2 voor ouders van allochtone afkomst en 2 voor ouders met kinderen in het buitengewoon onderwijs. Naast de focusgroepsgesprekken met de specifieke doelgroepen, werden er ook 2 focusgroepsgesprekken georganiseerd met 'modale ouders'. Bij de selectie van locaties, tijdstippen en ouders werd rekening gehouden met voldoende verscheidenheid in stad/platteland, provincies, verschillen tussen scholen, een mix van geëngageerde ouders en minder geëngageerde ouders enz.

De specifieke doelgroepen vergden een 'niet intellectualistische' aanpak. We zorgden voor structuur en eenvoud, die we - waar nodig - zichtbaar maakten met beelden.

Zoals in onderstaand schema vermeld, werden in totaal 68 ouders betrokken bij de focusgroepen. Gezien de tijdsdruk kan hier gesproken worden van een succesvolle opkomst.

	Doelgroep	Datum	Locatie	Opkomst
1	'Modale ouders' uit verschillende scholen in Oost-Vlaanderen	8 september 2011 (avond)	Gent Ledeberg	11 ouders
2	Ouders in armoede uit Aalst en Sint-Niklaas	13 september 2011 (voormiddag)	Brussel	6 ouders
3	Ouders met kinderen in BuO uit 2 scholen in Antwerpen	13 september 2011 (avond)	Schilde	3 ouders
4	'Modale ouders' uit verschillende scholen in regio Menen	19 september 2011 (avond)	Menen	9 ouders
5	Allochtone ouders uit verschillende scholen in Beringen	20 september 2011 (voormiddag)	Beringen	6 ouders
6	Allochtone ouders uit voornamelijk maar niet enkel Brussel	20 september 2011 (namiddag)	Brussel	17 ouders
7	Ouders met kinderen in BuO uit een Gentse school	20 september 2011 (avond)	Gent	2 ouders
8	Ouders in armoede uit verschillende scholen in Leuven	22 september (voormiddag)	Leuven	14 ouders

3. Opzet focusgroepsgesprek

3.1 Aankomst en voorstellingsronde

Doelstelling

De drempel voor actieve deelname wordt zo laag mogelijk gemaakt, deelnemers voelen zich welkom en op hun gemak. Ze weten wie mee aan tafel zit en begrijpen wat de bedoeling van de sessie is.

Aanpak

Mensen worden verwelkomd door gespreksleider en verslaggever en getoond waar ze iets te drinken kunnen nemen.

Er worden stickers voorzien en stiften, iedereen wordt gevraagd de naam waarmee hij/zij vandaag wil aangesproken worden zo groot mogelijk op te schrijven en op te plakken. Als we aarzeling voelen schrijft de gespreksleider of verslaggever de namen op.

Korte voorstellingsronde (1min elk). Gespreksleider geeft voorbeeld van zichzelf en duidt zodoende de verwachtingen van de voorstellingsronde:

- Wie ben jij?
- In welke school en welk leerjaar heb je kinderen?
- Ben je actief in een ouderraad of -vereniging?
- Via wie ben je hier terecht gekomen?

De gespreksleider duidt in 2 minuten wat de bedoeling is van dit gesprek, hij/zij legt de rol uit van gespreksleider en die van de verslaggever. Hij/zij benadrukt dat er geen foute of domme antwoorden zijn.

3.2 Iedereen op zelfde kennisniveau brengen

Doelstelling

Welke kosten vallen onder maximumfactuur? Wat is de scherpe maximumfactuur en de minder scherpe? Wat zijn andere kosten? Als ouder is dit een heel kluwen. Deelnemers komen mogelijks met verschillende kennisniveaus hierover. Helder stellen waarover het nu precies wel en niet gaat.

Aanpak

Eerst wordt informeel gepeild naar de voorkennis waarmee mensen binnen zijn gekomen. De gespreksleider gooit een paar algemene vragen in de groep: "Wat zegt de maximumfactuur jullie? Voor je hiervoor uitgenodigd werd, kende je de maximumfactuur? Wat wist je erover?"

We laten de groep maximum 5 minuten praten. Wanneer er spraakverwarring of onduidelijkheid is of het gesprek stilvalt, worden de deelnemers naar de oefening geleid.

De gespreksleider maakt vooraf een flap met volgende 3 kernwoorden en afbeelding:

1/ LEREN, educatieve activiteiten, leerplan

Leren

2/ MEERDAAGSE UITSTAPPEN

Meerdaagse uitstap

3/ BUITENSCHOOLS, niet-leerplan

Naast het leren op school

Vooraf werden kaartjes klaargemaakt. Volgende zinnen staan op de kaartjes:

- Leren lezen
- Leren rekenen
- Projectwerking over de Romeinen
- Klassikale uitstap naar de schaatsbaan met de sportjuf van school
- Schoolreis naar de Zoo
- Schoolreis naar Plopsaland
- Sneeuwklas naar Zwitserland
- Naar het toneel met de klas
- 3 dagen bosklas
- Warme maaltijden over de middag
- Naschoolse opvang van 15u30 tot 18u
- Juf Anne geeft schaakles op woensdagnamiddag
- Tijdschrift bv Dopido
- Fietstocht langs de Schelde met de klas

De deelnemers wordt gevraagd één voor één een kaartje te nemen (zij die niet willen, de taal niet verstaan,... worden op subtiele wijze geholpen door de gespreksleider) en zeggen bij welke flap (zie boven) het behoort.

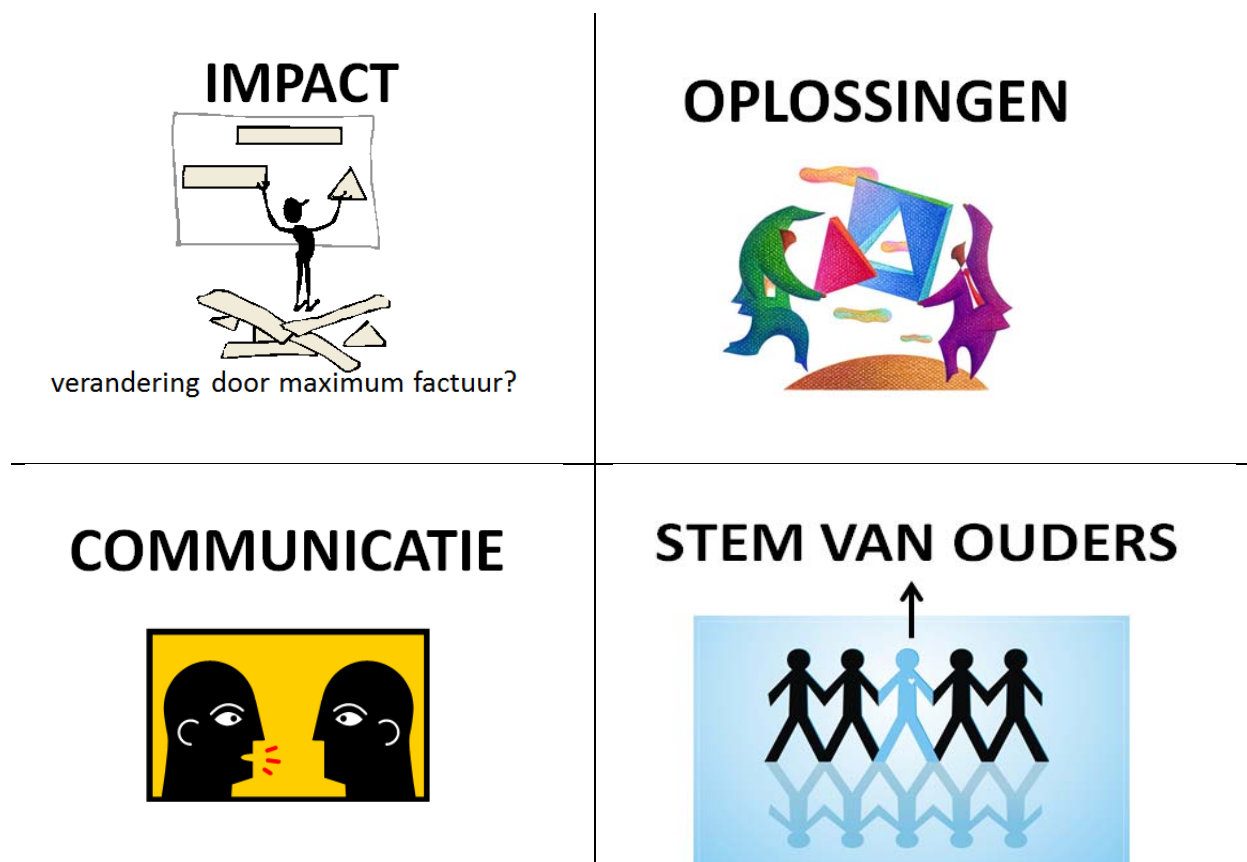
3.3 Duiding van de clusters

Doelstelling

Deelnemers zien het kader waarbinnen de komende bevraging past (overzicht van 4 clusters)

Aanpak

De gespreksleider kadert het komend gesprek en tekent op grote flap volgende kwadrant:

Elk kwadrant wordt kort geduid en met eenvoudige woorden uitgelegd wat het betekent.

3.4 Bevraging cluster impact

Doelstelling

We krijgen inzicht op de impact van de maximumfactuur voor onze doelgroepen.

Aanpak

De gespreksleider gooit een vraag in de groep: “Wat betekent de maximumfactuur voor jullie?”. De gespreksleider maakt dat iedereen aan bod komt en/of niemand domineert; geeft geen richting aan het gesprek en bekijkt dat alles spontaan verloopt. Hij/zij leidt het gesprek inhoudelijk in goede banen met onderstaande vragen en structuur ter ondersteuning als het gesprek niet vanzelf vlot verloopt.

Impact op ouders

- Meer betalen dan vroeger? Minder betalen dan vroeger?
- Bedragen OK?

Impact op het kind

- Minder of meer activiteiten op school?
- Is het wenselijk dat er meer uitstappen/activiteiten gedaan worden?
- Minder uitstappen/activiteiten?
- Wat vind je van vervoer naar uitstappen? Verandering? Zelf kinderen naar uitstappen brengen is dat OK?
- Wat vind je van het soort uitstappen dat school doet? Plopsaland? Museum?

Impact op de school

- Wordt de eigenheid van de school bewaard bv sommige profileren zich als cultuurschool (musea), sport,...?

Op het einde vat de gespreksleider de conclusies samen voor de cluster impact en vraagt de groep dit te bevestigen of mogelijks nog zaken toe te voegen.

3.5 Bevraging cluster communicatie

Doelstelling

We krijgen inzicht in hoe de doelgroep van ouders de communicatie rond de maximumfactuur ervaart.

Aanpak

De gespreksleider grijpt terug naar het kwadrant om duidelijk te stellen waarover het nu gaat. De gespreksleider gooit, zoals bij de cluster impact, een algemene vraag in de groep : “Wat vind je over de manier waarop je school je informeert over de maximumfactuur?” Enerzijds gaat het dan over de communicatie bij de invoering van de maximumfactuur en anderzijds over de jaarlijkse communicatie over de schoolkosten.

De gespreksleider leidt het gesprek inhoudelijk in goede banen met onderstaande vragen en structuur ter ondersteuning als het gesprek niet vanzelf vlot verloopt.

- Werd je voldoende geïnformeerd over de maximumfactuur? Weet je iets over het schoolreglement en de maximumfactuur? Weet je bij begin schooljaar wat je moet betalen? Concreet of zeer algemeen? Krijg je een overzicht van de kosten die gevat zitten in de scherpe maximumfactuur? Krijg je een overzicht van de kosten die gevat zitten in de minder scherpe maximumfactuur?
- Geeft de school verantwoording over de besteding van het totaalbedrag van de maximumfactuur? Hoe zou dat volgens jou beter kunnen?

De gespreksleider vat op het einde het gesprek samen en vraagt de groep of dit de belangrijkste punten zijn. Eventuele aanvullingen kunnen dan nog gemaakt worden.

3.6 Bevraging cluster oplossingen

Doelstelling

We krijgen inzicht in hoe de doelgroep van ouders de oplossingen/alternatieven rond maximumfactuur ervaart.

Aanpak

De gespreksleider grijpt terug naar het kwadrant om duidelijk te stellen waarover het nu gaat. De gespreksleider stelt de algemene vragen:

Vraag 1: Welke inspanningen doet de school om de dagelijkse kosten voor de ouders te beperken en ben je daar tevreden over?

De gespreksleider leidt het gesprek inhoudelijk in goede banen met onderstaande vragen en structuur ter ondersteuning als het gesprek niet vanzelf vlot verloopt.

- Heb je de indruk dat leerkrachten en/of de school nu meer nadenken over hun klasuitstappen en andere activiteiten?

Vraag 2: Heb je weet van systemen (op school) om andere ouders te helpen schoolkosten te betalen? Hoe werkt het? Wordt er gebruik van gemaakt? Ben je er tevreden over?

De gespreksleider leidt het gesprek inhoudelijk in goede banen met onderstaande vragen en structuur ter ondersteuning als het gesprek niet vanzelf vlot verloopt.

- Worden er op school financiële acties ten voordele van sommige leerlingen georganiseerd (vb. wafelenbak)?
- En door wie? (oudercomité, vriendenkring,...). Wordt dit oneigenlijk gebruikt om de maximumfactuur te omzeilen?
- Vraagt de school een vrijwillige financiële bijdrage aan de ouders voor de schoolwerking?

- Wat gebeurt er als een ouder de rekening niet betaalt?
- Welke systemen zijn er dan (in schijven betalen enzoverder).
- Kan er in de school op een gespreide manier betaald worden en is dat standaardprocedure?

De gespreksleider vat op het einde dit onderdeel samen en vraagt de groep of dit de belangrijkste punten zijn. Eventuele aanvullingen kunnen dan nog gemaakt worden.

3.7 Bevraging cluster participatie

Doelstelling

We krijgen inzicht in hoe de doelgroep van ouders hun participatie rond de maximumfactuur ervaart.

Aanpak

Vraag : Denkt de ouderwerking/ouders mee over de maximumfactuur?

Op welke manier? Ben je daar tevreden over?

De gespreksleider leidt het gesprek inhoudelijk in goede banen met onderstaande vragen en structuur ter ondersteuning als het gesprek niet vanzelf vlot verloopt.

- Wordt de maximumfactuur besproken op de schoolraad?
- Zijn er naast de schoolraad andere structuren op school aanwezig waar ouders kunnen gehoord worden of kunnen meedenken?
- Zijn ouders die niet in de ouderwerking/schoolraad zitten hiervan op de hoogte?
- Worden standpunten of meningen die in een dergelijk orgaan worden naar voor gebracht openlijk gecommuniceerd?

De gespreksleider vat op het einde dit onderdeel samen en vraagt de groep of dit de belangrijkste punten zijn. Eventuele aanvullingen kunnen dan nog gemaakt worden.

3.8 Check of minder scherpe maximumfactuur aan bod kwam, conclusie en bedanking

Doelstelling

- We bekijken of de minder scherpe maximumfactuur aan bod is gekomen.
- Deelnemers hebben het gevoel dat ze begrepen zijn en dat de juiste boodschap doorgegeven wordt.
- De deelnemers hebben een inzicht in wat met deze resultaten gedaan zal worden. Ze gaan met een goed gevoel naar huis.

Aanpak

De gespreksleider overloopt in eigen woorden, kort en krachtig, de 4 flappen van elke cluster, vraagt deelnemers of dit OK is, of hier nog zaken aan toe te voegen zijn.

Afsluitend rondje: “Als de minister jou zou vragen 1 punt aan te halen van wat je hier vandaag hebt opgestoken/bijgedragen, wat zou je hem dan zeggen?”

Indien schrijven/taal geen probleem is en er is nog tijd over, doen we dit eerst schriftelijk (elk noteert voor zichzelf). Daarna wordt dit mondeling overlopen.

De gespreksleider vertelt wat met deze informatie gedaan zal worden. De gespreksleider en de verslaggever bedanken de mensen voor hun deelname.

4. Resultaten focusgroepen

In wat volgt worden de resultaten van de focusgroepen gepresenteerd per inhoudscluster. De inhoudsclusters kunnen niet strikt gescheiden worden, zo zijn bepaalde oplossingen bijvoorbeeld ook impact. Indien een onderwerp voor meerdere clusters relevant was, wordt dit dan ook in de verschillende clusters vermeld. Waar een mening specifiek voor 1 doelgroep geldt, wordt dit afzonderlijk vermeld. Het geheel is doorspekt met uitspraken van ouders (schuingedrukt) en op het einde van elk onderdeel wordt in een kader een zeer beknopte samenvatting toegevoegd. We hebben ervoor gekozen om beschrijvend te werk te gaan in dit onderdeel, in het volgende onderdeel worden enkele reflecties geformuleerd.

4.1 IMPACT

Het is opvallend dat de meeste ouders weinig geïnformeerd zijn over de maximumfactuur. Nadat ze de correcte informatie gekregen hebben, vinden ze niet dat de maximumfactuur de **schoolkosten overzichtelijker** maakt. De ouders vinden het goed dat er een **rem op de schoolkosten** staat en dat scholen worden aangespoord om **na te denken over schoolkosten en om alternatieve oplossingen te zoeken**.

4.1.1 Op schoolactiviteiten

De meeste ouders merken dat de scholen nu **minder activiteiten** organiseren. Heel wat ouders weten pas naar aanleiding van de focusgroep dat dit wellicht komt door de maximumfactuur. Er zijn ook ouders – vooral modale ouders - die geen verandering opmerken binnen hun school. Het zijn dan vaak de scholen die ook al voor de maximumfactuur zeer prijsbewust omgingen met hun uitstappen en schoolkosten. De ouders van die scholen zijn meestal zeer tevreden over de school in het algemeen.

Het **vervoer** is vaak de reden waarom het aantal uitstappen vermindert. Het vervoer is erg duur en zeker voor scholen die niet in een stad gelegen zijn. De ouders merken tijdens de focusgroep dat de verschillen tussen scholen op het **platteland** en scholen in een **stedelijke omgeving** groot zijn door de gevolgen van de maximumfactuur.

“Je hebt natuurlijk het probleem van dezelfde maximumfactuur op den buiten als in het stad, waar alles bij elkaar ligt.” (sic)

“Maar in een dorp is er ook minder mogelijkheid van toneel, van uitstappen, van natuur... tegenover als je in het stad bent pak je de bus of de tram en je bent weg hé.” (sic)

“En dan vind ik krijg je sowieso een onderscheid naar cultuurbeleving toe voor jongeren. Dan heb je geen gelijk onderwijskansenbeleid hé.” (sic)

De meeste scholen proberen nu uitstappen te plannen die in de buurt gelegen zijn zodat ze zich **te voet** of met **de fiets** kunnen verplaatsen. Verplaatsingen met de fiets kunnen dan ook nog voor problemen zorgen aangezien niet alle kinderen een fiets hebben.

Sommige scholen maken gebruik van het openbaar vervoer bij hun uitstappen. Dit is goedkoper dan zelf een **bus** te huren. We merken ook dat sommige scholen vroeger een eigen busje hadden dat nu verdwenen is wegens een te hoge kostprijs. In het buitengewoon onderwijs is het bijna onmogelijk om bussen te huren aangezien deze bussen ook nog eens een lift moeten hebben wat de kostprijs meteen een stuk duurder maakt.

Het gebeurt ook dat scholen aan ouders vragen om kinderen met de **auto** te vervoeren. Dit gebeurde vroeger ook, maar nu frequenter. Ouders vinden dit op zich niet erg aangezien het de kinderen ten goede komt. Anderzijds hebben ze wel vragen omtrent de verzekering. Sommige ouders vinden het ook jammer dat steeds dezelfde ouders moeten rijden en dat dit niet altijd kan omwille van tijdsgebrek of het ontbreken van een auto. Ouders voelen zich hierdoor vaak schuldig tegenover hun kinderen.

De te hoge vervoerskosten hebben eveneens impact op het **zwemmen**. Kinderen kunnen nu nog zelden wekelijks gaan zwemmen. Ze gaan nu tweewekelijks of maandelijks zwemmen. In sommige scholen kunnen de kleinste kinderen zelfs niet meer gaan zwemmen.

“Hoera, we moeten niet meer zo veel betalen, dat is goed voor onze portemonnee maar aan de andere kant waren de meeste ouders niet opgezet met het afschaffen van het zwemmen. Allez afschaffen. Een keer in de maand gaan zwemmen en je moet daarmee leren zwemmen. Je weet ook dat dat zelfs op 6 jaar niet haalbaar is.”(sic)

“Ik hoor dus wel dat de school dus zeer terughoudend wordt t.o.v. zwemmen maar aangezien het in het leerplan zit, kunnen ze het niet schrappen.” (sic)

Zo goed als alle ouders vinden het zwemmen zeer belangrijk. Ook andere sportieve activiteiten worden door verschillende ouders aangehaald als zeer belangrijk voor het kind.

Sommige modale ouders vinden het jammer dat kinderen door de hoge vervoerskosten helaas niet verder dan de kerktoren gaan.

“Er worden meer activiteiten in de streek gepland. Alles wordt rondom de school, in een cirkel rond de school georganiseerd terwijl er vroeger werd uitgezwermd.” (sic)

Andere ouders geven aan dat er nu gewoon meer wordt nagedacht over de uitstappen en dat hier creatief wordt mee omgegaan: ook een uitstap naar een lokale boerderij of dienstencentrum kan leerrijk zijn. Ouders - en vooral kansarme en allochtone ouders - vinden het zeer belangrijk dat de uitstappen educatief verantwoord zijn.

De **meerdaagse uitstappen** zijn eveneens verminderd volgens bijna alle ouders. Nu gaan de meerdaagse uitstappen meestal tweemaal door in plaats van jaarlijks. Sommige scholen

die de meerdaagse uitstappen niet meer jaarlijks kunnen aanbieden, organiseren wel een daguitstap in de plaats.

Voor de ouders met kinderen in het buitengewoon onderwijs en de bemiddelde allochtone ouders vinden het verminderen van de meerdaagse uitstappen zeer jammer omdat de kinderen veel leren tijdens deze uitstappen. Ze vormen een grote meerwaarde. De kinderen werken aan hun sociale vaardigheden, leren samenwerken,... De kinderen zijn er eens tussenuit (vakantiegevoel) en leren veel bij.

Voor sommige ouders (vooral uit het Bubao) is dit een moment van rust voor het gezin dat thuisblijft.

“Voor de maximumfactuur werden er elk jaar bosklassen of zeeklassen georganiseerd en nu niet meer. Dit is zeer erg voor de kinderen en de ouders.” (sic)

Andere ouders vinden de meerdaagse uitstappen wel een meerwaarde, maar vinden dat er toch ernstig moet nagedacht worden over de bestemming, de relevantie en de kostprijs. Een dure skireis is voor nogal wat ouders niet te verantwoorden.

“Bij ons gaat elk leerjaar nog op een meerdaagse uitstap. En dat lukt. Door uit te kijken waar je naartoe gaat, werken met kookouders en zelf koken... kamperen in jeugdverblijven. Chiro-verblijfplaatsen. En dat werkt super.” (sic)

Niet alle ouders kunnen hun kinderen mee op meerdaagse uitstappen laten gaan. Soms ligt de kostprijs vrij hoog waardoor het financieel niet haalbaar is. Enkele ouders voor wie het financieel moeilijk is, vinden dat de school geen dure uitstappen moet organiseren en voor goedkopere plaatsen moet kiezen.

“Ja, maar ik ben zelf hartziek geweest en mijn dochter ging op skireis naar Italië. Maar ik heb haar gezegd dat ik dat niet kon betalen. Dat is erg, dat wens ik niemand toe. Ik kan u eerlijk zeggen ze is nu 16 jaar en ze steekt mij dat nog altijd door.” (sic)

Veel ouders in armoede vinden dat de school helemaal geen meerdaagse uitstappen moet organiseren en dat leren binnen de school kan gebeuren.

Het niet meegaan op meerdaagse uitstap is echter niet altijd een gevolg van een te hoge kostprijs: het is ook mogelijk dat hier andere redenen meespelen (bv. geen aangepaste voeding voor moslimkinderen).

4.1.2 Op financiering

De **ouderverenigingen** organiseren nu meer **activiteiten** om geld in het laatje te brengen. Het gaat van een wafelenbak, vlaaienverkoop... tot zoektochten en eetdagen. De meningen hierover zijn verdeeld: sommige ouders vinden dit goede initiatieven want de factuur wordt goedkoper, het is niet verplicht en de sterke schouders dragen meer lasten. Andere ouders zijn hier absoluut tegen: zij voelen zich moreel verplicht ten opzichte van hun kinderen en de

school. Uiteindelijk komt het er voor hen op neer dat het geld van de ouders blijft komen. De ouders in armoede zijn hier eerder tegen dan de andere bevroegde groepen.

“Ik moet wel zeggen dat daar een omzeiling van de maximumfactuur gebeurt door allerhande bijkomstige activiteiten, die rechtstreeks met die factuur te maken hebben. Ik denk bijvoorbeeld aan een taartenslag.” (sic)

“Er zijn scholen die zich mooi aan de regels houden en er zijn scholen die de kantjes eraf doen en achterpoortjes zoeken.” (sic)

“Ja, want als ik nu zou rondgaan om koekjes te verkopen in de geburen, dan staat er te pas en te onpas iemand aan mijn deur om ook iets te verkopen en dan zijt ge verplicht om ook te kopen en dat kan ik niet.” (sic)

De school vraagt tevens **financiële ondersteuning** bij ouderverenigingen voor concrete activiteiten zoals het zwemmen.

“Wij hebben gewoon de vraag van de directie van wat kiezen jullie als oudervereniging? Gaan jullie tegen de ouders gaan zeggen dat ze niet meer gaan zwemmen? Neen, wij gaan dat natuurlijk niet zeggen, en dan komt het factuurke. Dus wij betalen het zwemmen van de 3^e kleuterklas wekelijks.” (sic)

4.1.3 Op de visie van ouders over het bedrag

We merken dat er een verdeeldheid is in meningen over het **bedrag van de maximumfactuur**. Sommige ouders vinden €60 een hoog bedrag, vooral de ouders in armoede. Het als gespreide betaling aanbieden zou beter haalbaar zijn. De ouders in armoede vinden bovendien dat men niet kan spreken van een maximumfactuur van €60, omdat daarboven nog allerlei extra kosten komen zoals verplicht materiaal voor meerdaagse uitstappen (bv. slaapzakken), sportkledij, aankoop van drankjes via de school omdat de kinderen geen eigen drankjes mogen meenemen, bijdrage voor het gebruik van de refter enz. Enkele ouders in armoede zeggen bovendien dat deze bijdragen gestegen zijn na het invoeren van de maximumfactuur.

“Ja, de discussie, het is meer dan dat. Want meerdaagse uitstappen, ja ze moeten dan een valies hebben, een toiletzak, een regenpak...” (sic)

Er zijn ook ouders in armoede en allochtone ouders die melding maken van zaken waarvoor men zich als ouder moreel verplicht voelt om ze te kopen, zelfs al zijn ze niet verplicht. Soms wordt er bv. druk uitgeoefend op de ouders via de communicatie.

“Je hoort dan ook: jij hebt maar een kleurpotlood van dat merk en dat moet ja met iets anders, met een olifantje op zijn enzoverder. Er wordt een kloof gecreëerd tussen de bemiddelde mensen en die die dat niet kunnen zelf betalen.” (sic)

Hiernaast melden verschillende ouders dat er frequent briefjes en enveloppes circuleren om nog extra kleine bijdragen op te halen. Tot slot zijn er ook nog de zogenaamde door de school te voorziene gratis materialen, die in de praktijk niet altijd gratis blijken te zijn.

“ Het materiaal is beschikbaar op school, maar als ze voor het huiswerk een passer nodig hebben, dan mag het niet mee naar huis. Ja dan moet je een passer kopen.”

“Ja en die gratis materialen, ik heb een linkshandige thuis, ik moest zelf een schaar kopen. Dat is onnozel, maar zo moest ik alles zelf kopen: een passer, een lat enz. voor linkshandigen.”

Wat opvalt en zeker benadrukt moet worden, is dat alle ouders het creëren van **kansen** voor iedereen zeer belangrijk vinden, vooral allochtone ouders geloven zeer sterk in de kansen in het onderwijs voor hun kinderen. De bemiddelde allochtone ouders zijn sterk vragende partij naar het geven van kansen en ze hebben in het algemeen geen bezwaar met de kostprijs er van. Dit in tegenstelling tot de kansarme ouders die evenzeer veel kansen voor hun kinderen willen maar wel bezwaren hebben bij het volledige kostenplaatje.

Andere ouders vinden €60 te weinig en willen gerust meer betalen aangezien veel activiteiten, uitstappen of zwemmen anders wegvallen of verminderen. Deze activiteiten zijn belangrijk omdat ze een educatieve meerwaarde opleveren voor het kind. Vooral allochtone ouders en ouders met kinderen in het buitengewoon onderwijs hameren hierop. De ouders in armoede vinden de **€360** voor meerdaagse uitstappen een te hoog bedrag. Gespreide betalingen met spaarplannen zijn volgens de meeste ouders een goed alternatief.

Naast de uitgesproken verschillende meningen over het te hoge of te lage bedrag van de maximumfactuur, komt ook meermaals aan bod dat de druk van de schoolkosten zwaar doorweegt op gezinnen met meerdere kinderen.

“Omdat ik maar 1 kind heb is dit voor mij haalbaar, maar moest ik meerdere kinderen hebben dan zou ik het moeilijk hebben.”(sic)

Ouders geven aan dat scholen - door na te denken over de maximumfactuur - het aanbod en zelfs de **profilering** van de school aanpassen. Dit heeft positieve gevolgen zoals alternatieve meerdaagse uitstappen, meer gebruik van fiets en dergelijke meer. Helaas zijn er ook een aantal negatieve gevolgen merkbaar zoals het inrichten van meerdaagse uitstappen in schoolvakanties met hoge sociale druk tot deelname tot gevolg of extra geldinzamelingen via ‘vrijwillige’ bijdragen of veelvuldige verkoopacties. Hierdoor ontstaan er volgens sommige ouders nieuwe manieren om zich als school te profileren naar specifieke groepen en kinderen. Bijvoorbeeld: scholen die dure reizen blijven organiseren in de vakantie, scholen die zich richten op cultuur omdat ze via de stad van voordelen kunnen genieten, scholen die zich eerder richten op gratis uitstappen als een bezoek aan de bakker, boerderij,....

Ouders halen aan dat er nu minder dag- en meerdaagse uitstappen georganiseerd worden door de scholen. De meeste ouders betreuren dit.

De kinderen maken, omwille van de hoge transportkosten, nu vaker uitstappen met de fiets,... De hoge kostprijs van busvervoer heeft ook een impact op het zwemmen met name dat de kinderen minder kunnen gaan zwemmen dan vroeger.

Ouders merken dat er een onderscheid bestaat tussen scholen in een stedelijk milieu en plattelandsscholen en vinden dat dit de gelijke onderwijskansen niet ten goede komt.

Ouderwerkingen dragen financieel hun steentje bij maar dit is volgens sommige ouders slechts een achterpoortje, anderen vinden dit een goed alternatief.

Wat betreft het bedrag van de maximumfactuur is er een duidelijke verdeeldheid van meningen tussen de ouders.

4.2 COMMUNICATIE

Heel wat ouders wisten – voor de aanvang van de focusgroepen – niet wat de maximumfactuur was. De school heeft er volgens die ouders nooit over gecommuniceerd. Sommige ouders weten via andere kanalen wat het **concept** van de maximumfactuur inhoudt (bv. via de ouderwerking of via Klasse).

“Ik weet niet hoeveel de maximumfactuur is, je krijgt veel papiertjes mee, ze verdoezelen het.”(sic)

“De uitleg is aan de oudervereniging gedaan maar wat natuurlijk wel een grote impact heeft is dat niet iedere ouder in een oudervereniging zit en dat de rest een beetje uit de lucht viel van wat is dat nu? En dat de leden van het oudercomité meer dienst gedaan hebben om het door te communiceren naar andere ouders dan dat de school dat zelf gedaan heeft.” (sic)

De meeste ouders kunnen zich niet meer herinneren hoe de **aanvankelijke communicatie** (in 2008) rond de invoering van de maximumfactuur verliep. Diegenen die zich dit nog herinneren, vermelden veelal dat er vanuit de scholen zwaar de klemtoon werd gelegd op het feit dat bepaalde uitstappen niet meer mogelijk zouden zijn ten gevolge van de maximumfactuur.

“Dat is niet ter sprake gekomen, ook niet in de oudervereniging. Daar zeiden ze gewoon zeer negatief: Ja, we gaan ons veel verslechteren.” (sic)

Vooral 'de modale ouders' die vaak ook in een ouderwerking zitten, herinneren zich deze communicatie. Die ouders merken op dat de scholen nooit vermeld hebben dat ze extra subsidies kregen per leerling naar aanleiding van de invoering van de maximumfactuur.

Enkele modale ouders uit ouderwerkingen vinden dit oneerlijke communicatie vanuit de school. Dit was niet overal het geval, sommige scholen communiceerden objectief over de maximumfactuur.

Andere ouders stellen dat er indertijd amper of niet gecommuniceerd is. Dit kwam wellicht omdat de school toch al zeer bewust bezig was rond kostenbeheersing en er dus geen probleem of verandering was.

In 1 gemeente heeft men bij de aanvang van de maximumfactuur visueel voorgesteld wat wel en niet gratis was: op één tafel lag alles wat gratis was, op een andere tafel wat nog aangekocht moest worden. Deze vorm van communicatie werd gebruikt om het voor de allochtone ouders begrijpbaar te maken.

Over de **jaarlijkse schoolkosten** wordt er – afhankelijk van de school – op verschillende manieren gecommuniceerd: sommige ouders krijgen een brief, anderen worden ingelicht op een infomoment of via het schoolreglement. In de meeste scholen wordt er dus bij het **begin van het schooljaar** wel op één of andere manier gecommuniceerd over de schoolkosten. Een ouder vertelt dat de communicatie in sommige scholen wel zeer beperkt is: een factuur met daarop het bedrag van €60 zonder een woord uitleg erbij. Een andere ouder geeft aan dat die communicatie beter al in juni van het vorig schooljaar zou gebeuren.

“Maar ja, ook kleine dingen. Ik kocht voor mijn dochtertje een boekentasje voor het eerste kleuterklasje, een klein boekentasje want ja, eerste kleuterklas. Wat blijkt, ze komt thuis met een grote agenda die kon daar niet in. En in de agenda stond dat ik een grotere boekentas moest aanschaffen.” (sic)

De allochtone ouders vinden het infomoment zeer belangrijk, want daar kan alles eenvoudig uitgelegd worden voor wie taalproblemen heeft. Eventueel kan een tolk uitgenodigd worden. Verschillende ouders vinden het wel een gemiste kans dat op de infomomenten vooral verteld wordt over de inhoud van de uitstappen, maar veel minder over de kostprijs ervan. De communicatie via het schoolreglement verloopt niet eenduidig positief: sommige ouders weten niet of er iets over de maximumfactuur in het schoolreglement staat, andere ouders vinden dat het er niet duidelijk in staat.

“Maar in het schoolreglement zeker, maar ja, het is niet omdat het in het schoolreglement staat dat ouders het weten he.” (sic)

Doorheen het schooljaar wordt er ook nog frequent gecommuniceerd over de kosten. In sommige scholen is er een maandelijkse factuur, in andere scholen wordt er met een wekelijks geldschriftje gewerkt. Verschillende ouders geven aan dat over de grote bedragen vaak ruim op tijd wordt gecommuniceerd (bv. over de meerdaagse uitstappen), maar dat dit niet altijd het geval is voor de eendaagse uitstappen. Het is voor ouders in een moeilijke

financiële situatie absoluut niet evident om op enkele dagen tijd het bedrag van een uitstap op te hoesten. Er zijn dan ook meerdere ouders die ervoor pleiten om ruimer vooraf te communiceren over de – ook kleinere – bedragen die de ouders moeten betalen.

De **duidelijkheid van de facturen** is zeer schoolafhankelijk: bij sommigen is dit overzichtelijk en bij anderen niet. Na de opgedane kennis in de focusgroepen, willen ouders liever op de factuur duidelijk het onderscheid zien tussen de kosten die onder de maximumfactuur vallen en die zaken die er niet bij horen (zoals bv. de prijs van opvang, drankjes). Zo kunnen ze beter onderscheiden of de bedragen kloppen en wat wel of niet verplicht is te betalen. Ze geven namelijk aan dat sommige kosten als verplicht worden gecommuniceerd door de school, terwijl ze nu door de focusgroep weten dat die eigenlijk niet verplicht zijn.

“Eten, drinken, uitstappen. Het staat allemaal op de factuur. Maar je moet zelf opsplitsen wat behoort bij die 60 en wat valt buiten de 60.” (sic)

De ouders – voornamelijk ouders in armoede – hebben **voorstellen** om de communicatie beter te laten verlopen. Ten eerste vindt men dat de communicatie rond (onbetaalde) facturen in geen geval via het kind mag gebeuren, hoewel dit nog frequent gebeurt. Geen enkele ouder wil zijn kind teleurstellen door als enige iets niet te kopen of zijn kind te confronteren met onbetaalde facturen. De communicatie omtrent onbetaalde facturen moet discreet en subtiel zijn. Onbetaalde facturen mogen verder zeker geen repercussies hebben voor de kinderen (niet deelnemen aan uitstap, geen soep meer, weigering rapport...)

“Als je als school zegt tegen een kindje ‘moet niet, maar zou wel leuk zijn om dat te kopen’, ja dan weet dat kindje dat en dan willen ze dat. Ik kan moeilijk nee zeggen want ze hebben gezegd dat het goed is voor mijn kindje. Ze mogen niet via mijn kind communiceren.” (sic)

Een tweede suggestie is om standaard aan ouders voor te stellen om in schijven te betalen. In veel scholen is dit wel mogelijk, maar enkel op vraag van de ouders. Veel ouders in armoede geven aan dat de schaamte om dit te vragen te groot is. Het zou veel helpen mocht dit standaard voorgesteld worden.

“Mogelijkheid tot splitsen voor ouders die het moeilijk hebben om de kosten te betalen. Ik denk dat veel ouders schrik hebben om dat te vragen.” (sic)

“Ze doen wel iets voor kansarme mensen maar ik ga toch niet zeggen dat ik zo (kansarm) ben hoor.” (sic)

Ouders maken melding van suggestieve communicatie vanuit de scholen die het voor ouders niet altijd gemakkelijk maakt. Zo wordt het voorbeeld aangehaald van een brief waarin geschreven wordt ‘een map kan gratis voorzien worden door de school, maar je eigen map die je gemakkelijk kan herkennen is toch ook leuk’. Tot slot stelt een ouder voor dat scholen

beter ouders zouden bevragen wat wel of niet financieel mogelijk is en dat de school daarop dan activiteiten afstemt.

De meeste ouders weten zeer weinig over de maximumfactuur. Bij de ouders die zich de aanvankelijke communicatie herinneren, blijft vooral een negatieve boodschap hangen.

De scholen communiceren volgens de ouders op verschillende manieren over de jaarlijkse schoolkosten: via brief, infomoment, schoolreglement, geldschriftjes, tussentijdse briefjes... Ook de duidelijkheid van de facturen is schoolafhankelijk.

De ouders in armoede hebben concrete suggesties om de communicatie beter te laten verlopen zoals geen communicatie via de kinderen...

4.3 OPLOSSINGEN

Sommige ouders zien heil in het optrekken van de maximumfactuur, andere ouders vinden dat scholen meer en anders moeten gaan nadenken over kosten en creatiever moeten omspringen met de invulling ervan.

4.3.1 Kostprijs en betalingen

Een eerste oplossing van scholen om om te gaan met de maximumfactuur, is het zeer gericht nadenken over hun uitstappen en uitgaven. Op die manier kunnen ze de kosten sterk drukken.

“De school geeft haar leerkrachten al elk jaar een budget waar ze het heel jaar met moeten doen. Zowel qua schoolkosten als qua uitstappen. En als ouder betaal hier bijna niets.” (sic)

Om ouders tegemoet te komen, bieden de meeste scholen gespreide betalingsmogelijkheden aan als oplossing. Ouders zijn tevreden over deze mogelijkheid. Hiernaast zijn er ook verschillende ouders die vermelden dat de school met eigen middelen bijpast als ouders de factuur niet kunnen betalen. Deze oplossing wordt door enkele (meestal betrokken) ouders aangehaald.

Bij ouders die de schoolrekeningen niet kunnen betalen, overheerst er een schaamtegevoel. Vooral ouders in armoede zullen eerder creatieve oplossingen zoeken buiten de school om zeker te vermijden dat het eigen kind wordt uitgesloten.

In één geval, wanneer in een klas iemand niet kan betalen, worden de kosten over alle overige ouders gelijk verdeeld. Sommige ouders vinden dit een goede oplossing omdat ze dit als een solidariteitsbijdrage zien.

Meerdere scholen bieden de ouders de mogelijkheid om een vrijwillige bijdrage te doneren, bovenop de maximumfactuur. De meningen hierover zijn verdeeld. De ene ouder zou dit graag betalen, de andere ouder vreest dat kinderen van ouders die veel geven of net niet kunnen betalen anders bekeken of behandeld zullen worden. De groepsdruk om solidair te zijn kan heel erg groot zijn.

Tot slot zijn er nog de oplossingen van buiten de school zoals kansenpassen, tussenkomsten van de stad, het OCMW, het omniumstatuut van De Lijn enz. Sommige ouders kunnen enkel door tussenkomst van deze middelen, de kosten verbonden aan school betalen.

4.3.2 Vervoer

Vervoer en de impact op de maximumfactuur was in alle focusgroepen de rode draad. Veel scholen hebben creatieve oplossingen gevonden om deze zeer grote kost te omzeilen.

In de focusgroepen kwam naar voor dat **carpooling** in veel scholen gebruikt wordt als **alternatief** op het (veel te dure) busvervoer. Hierdoor kunnen kosten voor transport uitgespaard worden. Vooral in het kleuteronderwijs wordt deze vorm van oplossing veel gebruikt. Er rezen wel een aantal vragen over **verzekering** en **haalbaarheid voor alle ouders**. In het buitengewoon basisonderwijs werd deze mogelijkheid eerder als moeilijk beschouwd omdat de ouders meestal te ver van de school wonen.

Ouders ervaren dit wel als een **heel sociaal gebeuren** en hebben er geen problemen mee om dit te doen. Dit is niet mogelijk voor alle ouders omwille van werk of financiële beperkingen. Enkel ouders met een auto kunnen meedoen aan deze vorm van alternatief vervoer en niet iedereen is even kapitaalkrchtig om het ook te doen (dure benzine).

“Bij ons is er eigenlijk niets afgeschaft van activiteiten. Alles is hetzelfde gebleven in frequentie en aanbod. Alleen de bussen zijn afgeschaft. Er wordt een beroep gedaan nu op ouders om te carpoolen, op grootouders. En dat lukt.” (sic)

Een andere suggestie om het vervoersprobleem (ten dele) op te lossen is het **gebruik van de fiets**. Deze oplossing komt dan weer vooral voor in het lager onderwijs (tweede en derde graad). Een tweetal kanttekeningen hierbij zijn dat niet ieder kind een fiets heeft en dat de begeleiding ook een heikel punt is.

“Uitstappen met fietsen, goed gezien want vervoer is goedkoper, maar wij hebben dat niet. En het zijn altijd dezelfde die uit de boot vallen die geen fiets hebben. Want ik doe mij daar voor zeer hé, voor een fiets”

Sommige scholen lossen dit op door fietsen aan te kopen of te lenen.

“Ik heb daar jaren geleden over gesproken op school en ja, uiteindelijk hebben ze mij gelijk gegeven en hebben ze 6 fietsen gekocht.”

Een derde alternatief is het gebruik van de **buzzy-pas** , in zoverre de kinderen er één hebben. Hier valt vooral het **verschil tussen landelijke en stedelijke scholen** op. Sommige steden geven een **gratis buzzypas** aan alle kinderen, waardoor deze oplossing zeker een goed alternatief is. Voor landelijke gemeenten waar het openbaar vervoer niet zo goed uitgebouwd is en waar er geen gratis buzzypas is, gaat dit niet.

4.3.3 Ouderwerking (-comité, -raad,...) als 'geldschieter'

Het valt op dat in veel scholen, waar er een goed werkende ouderwerking is, geld gegenereerd wordt vanuit de ouderwerking. Dit wordt voorgesteld als een **solidariteitsbijdrage**, maar kan in veel gevallen aanleiding geven tot het **gebruik van achterpoortjes** om de maximumfactuur te omzeilen (zie impact).

De ouderwerking **steunt** zowel **eendaagse** als **meerdaagse uitstappen**, komt tussenbeide in het betalen van **openstaande facturen** en **organiseert** soms **zelf eendaagse uitstappen** voor de school.

Ouders merken dat sommige scholen creatiever en doordachter omspringen met kosten, wat ze als positief ervaren.

Soms werken scholen met gespreide betalingen. Deze oplossing zou een standaardmaatregel moeten zijn, voor wie het nodig heeft zijn de drempel en schaamte te groot om er zelf naar te vragen.

Solidariteits- en vrijwillige bijdragen als oplossing roepen tegenstrijdige meningen op, er is sociale druk of vrees voor ongelijkwaardige behandeling van de leerlingen.

Omwille van de hoge kosten voor vervoer, hebben heel wat scholen ervoor gekozen om alternatieve oplossingen te zoeken. Er wordt beroep gedaan op ouders, bus,... Deze alternatieven zijn niet overal mogelijk of voorhanden, de aansprakelijkheid is ook niet altijd duidelijk.

Ook op ouderwerkingen wordt beroep gedaan om extra inkomsten te genereren voor kosten die onder de maximumfactuur vallen.

4.4 PARTICIPATIE

Niet alle ouders willen iets veranderen aan de maximumfactuur. Sommigen geven aan dat ouders niet echt wakker liggen van de maximumfactuur en dit niet altijd omwille van gebrek aan interesse maar omdat ouders hierover slecht geïnformeerd zijn.

We merken dat in een groot aantal scholen de maximumfactuur noch werd voorgelegd noch werd besproken met de ouders.

In de scholen waar er een **ouderwerking** is, werd een deel van hen geconsulteerd rond de maximumfactuur. Zo werd in een school de ouderwerking de keuze gegeven om de turn-T-shirt binnen of buiten de maximumfactuur te plaatsen. Een andere school vroeg aan de ouders om een jaar de totale schoolkosten bij te houden zodat de school inzicht kreeg in wat een schooljaar de ouders kostte.

In sommige scholen werd de ouderwerking om financiële ondersteuning gevraagd. Enerzijds wanneer de maximumfactuur onverwachts wordt overschreden, anderzijds om de maximumfactuur bewust te kunnen overschrijden (bv. om duurdere uitstappen te kunnen aanbieden). In sommige gevallen kon de ouderwerking kiezen of zij hiermee akkoord gingen, in andere gevallen was er sprake van meer druk.

In de gevallen waar de ouderwerking gebruikt wordt, geven de kansarme ouders aan dat hun stem hierin vervalt. De ouderwerking bestaat meestal uit middenklasse-ouders die niet staan voor de totaalbevolking van de school.

“Ze organiseren alleen maar dingen die geld kosten.” (sic)

“Ze zorgen ervoor dat je afhaakt. Vorig jaar zijn ze geëindigd met een etentje, €50 per persoon.” (sic)

In één school waar ouders ook deel uitmaken van het **schoolbestuur**, werkt men met verschillende werkgroepen die de aspecten van de maximumfactuur belichten. Vanuit deze werkgroepen wordt samen met de ouders bekeken hoe de kosten beheerst kunnen worden.

Eén school bevroeg via een enquête **al haar ouders** met kinderen in de school rond de maximumfactuur.

“We hebben daar ooit een enquête voor gedaan, opgesteld om te kijken wat vinden de mensen ervan omdat er protest kwam. En dan is die enquête zelfs doorgegeven aan de directie en de directie is daar dacht ik mee naar Brussel gegaan en gezegd dat is het probleem van de ouders van onze school en daar is toen van daaruit geen oplossing van gekomen en dan hebben we met de directie een alternatief uit de hoek gezocht.” (sic)

De maximumfactuur wordt soms ook besproken bij ouders onderling (bijvoorbeeld aan de schoolpoort). Andere ouders pikken hierop in en fungeren zo als brugfiguur in de communicatie.

In de ene school wordt er al meer rekening gehouden met de mening van ouders dan de andere. Sommige ouderwerkingen werden wel geconsulteerd rond de maximumfactuur maar soms voelden ze druk vanuit de school. Ouders die deel uitmaken van het schoolbestuur proberen samen te zoeken naar oplossingen. Sommige ouders werden ook individueel bevraagd via een enquête of spraken elkaar onderling aan de schoolpoort.

5. Enkele voorzichtige reflecties vanuit de ouderkoepels

In wat volgt worden enkele reflecties vanuit de ouderkoepels geformuleerd. De schat aan informatie is hiermee niet uitgeput en de COB is – zoals eerder gesteld – bereid om in de toekomst mee na te denken over verdere verklaringen, conclusies en oorzaken van uitspraken.

We onthouden uit de focusgroepen dat het gegeven van één en dezelfde maximumfactuur voor iedereen niet evident is. Er is een verscheidenheid aan factoren die een invloed hebben op de perceptie: het type onderwijs, de eigen financiële mogelijkheden, het aantal kinderen in een gezin, de ligging van de school, de omkaderingsmogelijkheden buiten de school enz.

Tijdens de focusgroepen viel het ook op dat de meeste ouders niet goed weten wat de maximumfactuur inhoudt. Ouders redeneren ook meer in termen van wat in totaal moet betaald worden in plaats van de opdeling te maken naar scherpe en minder scherpe maximumfactuur en de kosten die hierbuiten vallen.

We leren ten derde dat er volgens de ouders een soort van ‘afhankelijkheid’ ontstaan is in nogal wat scholen van bv. de extra inkomsten van ouderwerkings. De vraag kan gesteld worden of deze evolutie wenselijk is.

Tot slot willen we vermelden dat doorheen de focusgroepen een grote verscheidenheid opviel, zowel naar schoolpraktijken rond de maximumfactuur als naar meningen van ouders. Deze meningen kunnen voor verschillende onderwerpen zelfs niet onderverdeeld worden naar de verschillende doelgroepen ouders die bevroegd zijn. In die zin kan er niet gesproken worden van dé mening van dé ouders over dé maximumfactuur.

Bijlagen

De uitgeschreven focusgroepsgesprekken en de persoonlijke boodschappen van de ouders gericht aan de minister worden later ingeleverd.

Mindmap

